

# Informačný list predmetu

Akademický rok 2024/2025

|                |                                                                                                  |
|----------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Vysoká škola   | Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave                                                          |
| Fakulta        | FF UCM                                                                                           |
| Kód predmetu   | KGER/beUVdŠt-AJ/23                                                                               |
| Názov predmetu | úvod do štúdia jazyka                                                                            |
| Rozsah         | 1P + 1S                                                                                          |
| Počet kreditov | 4                                                                                                |
| Vyučujúci      | doc. Mgr. Simona Fraštková, PhD. (prednášajúci), iz. prof. Dr. Alja Lipavic Oštir (prednášajúci) |

## Podmienky na absolvovanie predmetu

Absolvovať písomnú skúšku (100 bodov).

Klasifikačný stupeň bude určený na základe stupnice (v %): A (100 – 92), B (91 – 83), C (82 – 74), D (73 – 65), E (64 – 56), Fx (55 a menej).

## Výsledky vzdelávania

Vedomosti: študent získa základné teoretické poznatky o podstate jazyka, jeho pôvode, stavebných jednotkách jazykových jednotiek, o tvorení slov, ich významoch ako i jeho funkciách v rámci systémovej lingvistiky. Taktiež sa oboznámi so základnými informáciami o čiastkových jazykovedných disciplínach, ako je fonetika, fonológia, morfológia, slovotvorba, syntax slova, nadvetná syntax, sémantika, textová lingvistika a iné, získajú prehľad o ťažiskových teóriách, i o najvýznamnejších osobnostiach z oblasti lingvistiky.

Zručnosti: študent vie kriticky analyzovať písomný aj hovorený prejav, vie formulovať vlastné stanoviská a postoje, ktoré aplikáciou teoretických poznatkov vie aj konštruktívne obhájiť.

Profesijné kompetencie: absolvovaním predmetu dokáže študent aplikovať poznatky do analýzy jednotlivých rovín jazykového systému, vďaka čomu dokáže adekvátne reagovať na rôzne aspekty písaného či hovoreného jazykového prejavu.

Prenositel'né kompetencie: absolvent predmetu vie uvažovať v súvislostiach, osvojí si schopnosť pracovať s tímom a v tíme, taktiež si zdokonalí komunikačné schopnosti.

## Stručná osnova predmetu

1. Podstata jazyka, materinský jazyk, cudzí jazyk, proces osvojovania si jazyka, druhy rečových porúch.
2. Funkcie jazyka – komunikačné modely: F. de Saussure, R. Jakobson, K. Bühler, štrukturalizmus, spisovný jazyk vs. dialekt (sociolekt), norma, úzus, hovorený vs. písaný jazyk.
3. Systémová lingvistika – fonetika (artikulačná, akustická, auditívna), fonológia (fonéma, kontrast, opozícia), fonematický systém nemeckého jazyka, fonotaktika a výstavba slabiky, suprasegmentálne javy (prozódia).
4. Morfológia a slovotvorba – morféma (základná, viazaná, lexikálna, gramatická), slovné druhy, tvorenie slov (kompozícia, derivácia, skracovanie), afixy: prefixy, sufixy, infixy, cirkumfixy, frazeologizmy, príslovia.
5. Syntax, veta ako štruktúra, vetné členy: primárne, sekundárne, determinácia, koordinácia, slovosled, vetosled, tradičná, dependenčná, generatívna syntax.
6. Gramatika textu, základné znaky textu, téma a réma, koherencia, kohézia, opakovanie (rekurencia), opis

(parafráza), koreferencia: katafora a anafora, syntaktické konektory textu.

7. Sémantika: jazykový znak (JZ), asymetrický vzťah formy a obsahu JZ, hlavné prístupy ku skúmaniu obsahu JZ - metóda komponentnej analýzy, teória prototypov, lexikológia, lexikografia.

8. Sémantika vety: teória pravdivosti a formálna sémantika (predpoklad, tvrdenie, výrok a propozícia); konjunkcia, disjunkcia, kontravalencia, implikácia, negácia, ekvivalencia, tautológia, kontradikcia, konklúzia.

9. Lingvistika textu, hypertext, E-mail, štylistika, základy FRAME - teórie.

10. Pragmatika: jazyk ako komunikácia, poznatky o svete okolo nás (Weltwissen), poznatky o jazyku (Sprachwissen), predpoklad a inferencia, deiktiká.

11. Úvod do teórie rečových aktov, základná terminológia, klasifikácia rečových aktov, Grice: konverzačné maximá.

12. Sociolingvistika: hypotéza deficitu a rozdielu (Bernstein, Labov), funkcielekty.

## **Sylabus predmetu**

1. Podstata jazyka, materinský jazyk, cudzí jazyk, proces osvojovania si jazyka, druhy rečových porúch.

2. Funkcie jazyka – komunikačné modely: F. de Saussure, R. Jakobson, K. Bühler, štrukturalizmus, spisovný jazyk vs. dialekt (sociolekt), norma, úzus, hovorený vs. písaný jazyk.

3. Systémová lingvistika – fonetika (artikulačná, akustická, auditívna), fonológia (fonéma, kontrast, opozícia), fonemický systém nemeckého jazyka, fonotaktika a výstavba slabiky, suprasegmentálne javy (prozódia).

4. Morfológia a slovotvorba – morféma (základná, viazaná, lexikálna, gramatická), slovné druhy, tvorenie slov (kompozícia, derivácia, skracovanie), afixy: prefixy, sufixy, infixy, cirkumfixy, frazeologizmy, príslovia.

5. Syntax, veta ako štruktúra, vetné členy: primárne, sekundárne, determinácia, koordinácia, slovosled, vetosled, tradičná, dependenčná, generatívna syntax.

6. Gramatika textu, základné znaky textu, téma a réma, koherencia, kohézia, opakovanie (rekurencia), opis (parafráza), koreferencia: katafora a anafora, syntaktické konektory textu.

7. Sémantika: jazykový znak (JZ), asymetrický vzťah formy a obsahu JZ, hlavné prístupy ku skúmaniu obsahu JZ - metóda komponentnej analýzy, teória prototypov, lexikológia, lexikografia.

8. Sémantika vety: teória pravdivosti a formálna sémantika (predpoklad, tvrdenie, výrok a propozícia); konjunkcia, disjunkcia, kontravalencia, implikácia, negácia, ekvivalencia, tautológia, kontradikcia, konklúzia.

9. Lingvistika textu, hypertext, E-mail, štylistika, základy FRAME - teórie.

10. Pragmatika: jazyk ako komunikácia, poznatky o svete okolo nás (Weltwissen), poznatky o jazyku (Sprachwissen), predpoklad a inferencia, deiktiká.

11. Úvod do teórie rečových aktov, základná terminológia, klasifikácia rečových aktov, Grice: konverzačné maximá.

12. Sociolingvistika: hypotéza deficitu a rozdielu (Bernstein, Labov), funkcielekty.

## **Odporúčaná literatúra**

BUSSMANN, H.. 1990. Lexikon der Sprachwissenschaft. Stuttgart: Alfred Kröner Verlag. ISBN 3-520-45202-2.

ERNST, P. 2004. Germanistische Sprachwissenschaft. Wien: WUW. ISBN: 3-8252-2541-0.

HOMBERGER, D. 2003. Sachwörterbuch zur Sprachwissenschaft. Stuttgart: Philipp Reclam. ISBN: 3-15-018241-7.

## **Jazyk, ktorého znalosť je potrebná na absolvovanie predmetu**

nemecký jazyk

## **Poznámky**

časová záťaž študenta je 120 hodín, z toho:

prezenčné štúdium (P, S, C): 24 hodín

samoštúdium: 96 hodín